

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ

**Методичні рекомендації
до самостійної роботи
для студентів спеціальності
072 "Фінанси, банківська справа та страхування"
першого (бакалаврського) рівня**

**Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2021**

УДК 336:005.52(07.034)

Ф59

Укладач М. М. Берест

Затверджено на засіданні кафедри фінансів.

Протокол № 2 від 04.09.2020 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Фінансовий аналіз [Електронний ресурс] : методичні рекомендації до самостійної роботи для студентів спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа та страхування" першого (бакалаврського) рівня / уклад. М. М. Берест. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. – 48 с.

Подано індивідуальний план самостійної роботи студента. Сформовано комплексні кейси практичної спрямованості. Надано основні питання, що необхідно самостійно розглянути та висвітлити в межах кожної теми навчальної дисципліни, а також контрольні запитання для самодіагностики.

Рекомендовано для студентів спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа та страхування" й інших економічних спеціальностей усіх форм навчання першого (бакалаврського) рівня.

УДК 336:005.52(07.034)

© Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, 2021

Вступ

Фінансовий аналіз є незамінним складником системи фінансового менеджменту будь-якого підприємства незалежно від його розміру, організаційно-правової форми, сфери діяльності. Він є підґрунтям для оцінювання рівня ефективності діяльності суб'єктів господарювання, їхньої ділової активності, платоспроможності та фінансової стійкості, а також для розроблення управлінських рішень щодо покращення їхнього фінансового стану. Обліково-аналітична функція є природним і невід'ємним компонентом системи управління підприємством. Це пояснюється декількома причинами. По-перше, всі об'єкти обліку мають вартісну оцінку і тому автоматично потрапляють у сферу фінансового аналізу. По-друге, фінансові ресурси є пріоритетним видом ресурсів завдяки своїй значущості з позицій оперативного та стратегічного управління діяльністю підприємства, а також своїй унікальній можливості з мінімальним часовим лагом трансформуватися у будь-який інший вид ресурсів. Усе це потребує від фахівців у галузі фінансів певних знань з методики та методології фінансового аналізу з урахуванням особливостей вітчизняної економіки та дослідження світового досвіду.

Метою вивчення навчальної дисципліни "Фінансовий аналіз" є опанування студентами теоретичних основ його проведення, формування системи фундаментальних знань, умінь і компетентностей з аналітичної роботи в сфері фінансової діяльності.

Завдання навчальної дисципліни:

вивчення інформаційної бази проведення та напрямів здійснення фінансового аналізу;

формування здатності до проведення аналізу складу та ефективності використання економічних і фінансових ресурсів підприємства;

формування здатності до проведення оцінювання фінансового стану підприємства;

вміння визначати рівень кредитоспроможності позичальника;

відпрацювання варіантів надання аналітичних висновків, отриманих у процесі аналізу;

формування здатності до визначення впливу фінансово-економічних факторів на діяльність підприємства;

формування здатності до виявлення резервів підвищення ефективності діяльності та зростання фінансових результатів підприємства.

Об'єктом навчальної дисципліни є підприємство, його фінансова діяльність та аналітичні дослідження, що проводяться ним у процесі функціонування.

Предметом навчальної дисципліни є теоретичні основи та методичні підходи до проведення фінансово-аналітичних розрахунків і формування аналітичних висновків щодо фінансового стану та результатів діяльності суб'єкта господарювання.

Для засвоєння навчальної дисципліни студентам необхідні попередні знання та уміння, здобуті під час опанування таких дисциплін: "Фінанси підприємств", "Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва", "Бухгалтерський облік" циклу підготовки освітнього ступеня "бакалавр" та у взаємодії з дисциплінами "Менеджмент", "Економіка підприємства", "Бухгалтерський облік", "Господарське право", "Податкова система" циклу підготовки освітнього ступеня "бакалавр". Своєю чергою, дисципліна "Фінансовий аналіз" є підґрунтям для вивчення інших навчальних дисциплін бакалавріату та складання державного іспиту на освітній ступінь бакалавра.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають:

знати:

- 1) сутність, види та методи фінансового аналізу;
- 2) сутність, види та принципи складання фінансової звітності як інформаційного забезпечення проведення фінансового аналізу;
- 3) основи проведення експрес-аналізу та методи, що використовуються для його проведення;
- 4) структуру та класифікацію активів підприємства;
- 5) структуру та склад капіталу підприємства;
- 6) сутність і фактори, що впливають на фінансову стійкість підприємства;
- 7) сутність і фактори, що впливають на ділову активність підприємства;
- 8) сутність поняття "ліквідність" і методики аналізу ліквідності;
- 9) методики оцінювання прибутковості та рентабельності підприємства;
- 10) підходи до комплексного оцінювання фінансового стану;
- 11) сутність та методи оцінки грошових потоків підприємства;
- 12) сутність поняття "кредитоспроможність" і фактори, що на неї впливають;

уміти:

- 1) використовувати під час аналітичної роботи різноманітні методи та прийоми фінансового аналізу;
 - 2) здійснювати аналіз майнового стану підприємства;
 - 3) проводити аналіз стану й ефективності використання оборотних активів підприємства;
 - 4) виконувати аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства;
 - 5) здійснювати аналіз фінансової стійкості за допомогою різних методик;
 - 6) оцінювати рентабельність діяльності суб'єкта господарювання;
 - 7) проводити аналіз ділової активності підприємства;
 - 8) оцінювати кредитоспроможність підприємства як позичальника;
 - 9) проводити аналіз структури джерел формування та напрямів використання капіталу підприємства;
 - 10) виконувати експрес-аналіз діяльності підприємства;
 - 11) проводити аналіз руху грошових потоків;
 - 12) розраховувати тривалість фінансового циклу на підприємстві;
 - 13) здійснювати комплексне оцінювання фінансового стану.
- Компетентності, що формуються під час вивчення навчальної дисципліни "Фінансовий аналіз", і результати навчання наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Компетентності та результати навчання за навчальною дисципліною

Компетентності	Результати навчання
1	2
Здатність опанувати й усвідомлювати інформацію щодо сучасного стану та тенденцій розвитку фінансових систем (державні фінанси, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування)	Володіння основами організації проведення фінансового аналізу
Здатність складати й аналізувати фінансову звітність, інтерпретувати та використовувати фінансову і пов'язану з нею інформацію	Здатність до аналізу формування та ефективності використання економічних і фінансових ресурсів підприємства

1	2
	Здатність до проведення оцінювання фінансового стану підприємства
	Здатність до проведення оцінювання кредитоспроможності позичальника
	Здатність до проведення оцінювання ефективності функціонування суб'єкта господарювання
	Здатність до проведення комплексного оцінювання фінансового стану підприємства

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин, 4 кредити ЄКТС.

Методичні рекомендації для самостійного опрацювання матеріалу

Самостійна робота – це форма організації індивідуального вивчення студентами навчального матеріалу в аудиторний і позааудиторний час. Самостійна робота студентів посідає вагомe місце у навчальному процесі, підвищує відповідальність тих, хто навчається, формує в них навички працювати самостійно, здобувати знання, використовувати їх під час аналізу процесів, що відбуваються у навколишньому й індивідуальному світі. Ця робота дозволяє ефективніше активізувати пізнавальні, професійні мотиви студентів, розвивати творче мислення.

Мета СРС – сприяти формуванню самостійності як особистісної риси та важливої професійної якості молодої людини, сутність якої полягає в уміннях систематизувати, планувати, контролювати й регулювати свою діяльність без допомоги й контролю викладача. Завданнями СРС можуть бути засвоєння певних знань, умінь, навичок, закріплення та систематизація набутих знань, їхнє застосування за вирішення практичних завдань і виконання творчих робіт, виявлення прогалин у системі знань із предмета.

Самостійна робота дає можливість студенту працювати у власному ритмі, а також обирати оптимальний темп роботи й умови її виконання.

Індивідуалізація самостійної роботи сприяє самореалізації студента, розкриваючи у ньому такі грані особистості, які допомагають професійному розвитку.

Самостійна робота студентів потребує чіткої організації, планування, системи та певного керування (обсяг завдань, типи завдань, методичні рекомендації щодо їхнього виконання, аналіз передбачуваних труднощів, облік, перевірка й оцінювання виконаних робіт), що сприяє підвищенню якості навчального процесу. Успіх цієї роботи багато в чому залежить від бажання, прагнення, інтересу до роботи, потреби в діяльності, тобто від наявності позитивних мотивів. Велике значення під час самостійної роботи студента мають його спрямованість, психологічна готовність, а також певний рівень бази знань, на який будуть нашаровуватися нові знання.

Для реалізації самостійної роботи в процесі вивчення навчального предмета студенти виконують комплекс завдань різних типів відповідних рівнів складності.

До основних видів самостійної роботи студентів належить:

1. Вивчення лекційного матеріалу.
2. Робота з вивчення рекомендованої викладачем літератури та додаткових літературних джерел.
3. Самостійне вивчення окремих питань на основі навчальної та додаткової літератури.
4. Вивчення основних термінів і понять з навчальної дисципліни.
5. Робота з законодавчими, нормативними й інструктивними матеріалами.
6. Підготовка до практичних і семінарських занять.
7. Підготовка до проміжного та підсумкового контролю.
8. Контрольна перевірка кожним слухачем особистих знань за запитаннями для самостійного поглибленого вивчення та самоконтролю.
9. Робота з матеріалами мережі Internet.
10. Виконання комплексних завдань (кейсів).

Крім того, за всіма темами, які визначені навчальним планом, передбачені лекції. Однак окремі питання, які входять до змісту навчальної дисципліни, досить стисло й оглядово розглядаються на лекціях, семінарських і практичних заняттях або не розглядаються взагалі, а тому потребують більш детального та глибокого вивчення.

Індивідуальний план самостійної роботи студента наведено у табл. 2.

Таблиця 2

Завдання для самостійної роботи студентів та форми її контролю

Назва теми	Зміст самостійної роботи студентів	Кількість годин	Форми контролю СРС	Література
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1. Сутність та значення фінансового аналізу в забезпеченні ефективності діяльності підприємства				
<i>Тема 1</i> Значення і теоретичні засади фінансового аналізу	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>семінарського та лабораторного занять</i> , виконання кейсу на тему "Порівняльний аналіз фінансової звітності в Україні та за кордоном"	5	Презентація результатів	Основна: [1; 4; 7; 8]. Додаткова: [9; 11; 14; 15; 18; 19]
<i>Тема 2</i> Інформаційне забезпечення фінансового аналізу	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>семінарського та лабораторного занять</i> , виконання кейсу на тему "Порівняльний аналіз фінансової звітності в Україні та за кордоном"	5	Презентація результатів	Основна: [1; 2]. Додаткова: [20; 25; 27]
Усього за змістовим модулем 1		10		
Змістовий модуль 2. Аналіз економічних та фінансових ресурсів підприємства				
<i>Тема 3</i> Аналіз майна підприємства	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка до <i>лабораторного заняття</i> . Виконання кейсу на тему "Аналіз майна підприємства"	5	Презентація результатів	Основна: [1; 3; 4; 7; 8]. Додаткова: [9; 14; 15; 18; 19; 23; 24]
<i>Тема 4</i> Аналіз оборотних активів	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>лабораторного заняття</i> . Виконання кейсу на тему: "Аналіз складу, структури та ефективності формування оборотних активів підприємства"	5	Презентація результатів	Основна: [1; 3; 4; 7; 8]. Додаткова: [9; 14; 15; 18; 19; 23; 24]

1	2	3	4	5
<i>Тема 5</i> Аналіз джерел формування капіталу підприємств	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>практичного та лабораторного занять</i> . Виконання кейсу на тему "Аналіз динаміки, складу та структури короткострокових зобов'язань підприємства"	5	Презентація результатів	Основна: [1; 3; 4; 6 – 8]. Додаткова: [9; 14; 15; 18; 19]
<i>Тема 6</i> Аналіз грошових потоків	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>практичного та лабораторного занять</i> . Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою "Особливості формування грошових потоків підприємства в умовах фінансової кризи"	5	Експрес-опитування	Основна: [1 – 3; 8]. Додаткова: [10; 16; 25]
Усього за змістовим модулем 2		20		
Змістовий модуль 3. Аналіз фінансового стану підприємства				
<i>Тема 7</i> Аналіз ліквідності і платоспроможності підприємств	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>практичного та лабораторного занять</i> . Виконання кейсу на тему "Аналіз фінансового стану підприємства за окремими аспектами"	5	Презентація результатів	Основна: [1 – 4; 7; 8]. Додаткова: [10; 14; 15; 18; 19]
<i>Тема 8</i> Аналіз фінансової стійкості підприємства	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>практичного та лабораторного занять</i> . Виконання кейсу на тему "Аналіз фінансового стану підприємства за окремими аспектами"	5	Презентація результатів	Основна: [1; 3 – 5; 7; 8]. Додаткова: [12; 15; 20; 23]
<i>Тема 9</i> Аналіз кредитоспроможності підприємства	Підготовка до <i>практичного та лабораторного занять</i> . Пошук, підбір та огляд літературних джерел і нормативних актів за темою	5	Презентація результатів	Основна [1; 7]. Додаткова: [12; 25; 26]

1	2	3	4	5
Тема 10 Аналіз ділової активності підприємства	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>практичного та лабораторного заняття</i> . Виконання кейсу на тему "Аналіз фінансового стану підприємства за окремими аспектами"	5	Презентація результатів	Основна: [1; 3; 4; 7; 8]. Додаткова: [9; 14; 15; 18; 19; 23; 24]
Тема 11 Аналіз прибутковості та рентабельності підприємств	Виконання кейсу на тему "Аналіз формування фінансових результатів підприємства"	5	Презентація результатів	Основна: [1; 3; 4; 7; 8]. Додаткова: [9; 18; 19, 23]
Тема 12 Комплексне оцінювання фінансового стану підприємств	Вивчення лекційного матеріалу. Виконання кейсу на тему "Виявлення ознак фіктивного та навмисного банкрутства підприємства"	5	Презентація результатів	Основна: [1; 3; 7]. Додаткова: [12; 23; 26]
Усього за змістовим модулем 3		30		
Разом		60		

Інформаційною базою для виконання розрахункових кейсів є дані фінансової звітності підприємств – суб'єктів господарської діяльності.

Студент має право самостійно обрати підприємство, що є об'єктом дослідження, якщо має у своєму розпорядженні відповідну інформаційну базу (наприклад, підприємство є базою проходження його виробничої практики). В іншому випадку, студент на власний розсуд обирає як аналітичний об'єкт підприємство, звітність якого наведена на інтернет-порталі Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України [21], що є єдиним інформаційним масивом даних про емітентів цінних паперів. Він зберігає в базах даних систематизовану інформацію про емітентів цінних паперів і професійних учасників фондового ринку України. На цьому порталі студент має отримати інформацію щодо річної фінансової звітності підприємства, а саме – Балансу (додаток А, табл. А.1), Звіту про фінансові результати (додаток А, табл. А.2), за необхідності – іншу аналітичну інформацію. Часовий інтервал отримання інформації становить два роки.

Змістовий модуль 1

Сутність та значення фінансового аналізу в забезпеченні ефективності діяльності підприємства

Комплексний кейс за темами 1 і 2

Компетентності, що формуються за темами:

знання: розуміння сутності, класифікаційних аспектів і сфери використання фінансового аналізу; знання методів й інструментів фінансового аналізу; знання складу та змісту компонентів фінансової звітності підприємства;

уміння: виділяти цілі фінансового аналізу залежно від його суб'єктів та їхніх інформаційних потреб; обирати адекватний інструментарій; формувати, читати та використовувати фінансову звітність підприємства для виконання аналітичних процедур;

комунікації: ефективно визначати інформаційні потреби та цілі проведення фінансового аналізу; формувати та презентувати фінансову звітність підприємства;

автономність і відповідальність: врахування організаційно-правової форми й особливостей функціонування підприємства під час вибору цілей, методів та інструментів аналізу, відповідальність за адекватне та коректне використання фінансової звітності підприємства як інформаційної бази фінансового аналізу.

Кейс "Порівняльний аналіз фінансової звітності в Україні та за кордоном"

Виконання цього кейсу передбачає проведення порівняльного аналізу фінансової звітності в Україні та за кордоном.

Методичні рекомендації. Студенту необхідно провести дослідження принципів, форм, стандартів, компонентів та інших характеристик фінансової звітності, що формується в Україні порівняно з підходами, що використовуються в Європі, США та інших країнах. Доцільно детально розглянути принципи складання фінансової звітності, припущення та додаткові умови. Необхідно також представити вітчизняні та закордонні форми

фінансової звітності суб'єктів господарювання, провести їхнє порівняння, встановити подібності та відмінності.

Результатом виконання кейсу є презентація студентом результатів проведеного дослідження.

Питання для обговорення

1. Функціональна роль фінансового аналізу в діяльності суб'єктів господарювання.
2. Функції фінансового аналізу.
3. Суб'єкти і користувачі фінансового аналізу.
4. Організація фінансового аналізу на підприємстві.
5. Основні прийоми фінансового аналізу.
6. Підходи до аналізу фінансової звітності.
7. Фінансова звітність, національні та міжнародні стандарти бухгалтерського обліку.
8. Ознаки корисності фінансової інформації для проведення фінансового аналізу.
9. Інформаційні ресурси фінансової звітності.
10. Інформаційні ресурси статистичної звітності.
11. Інформаційні ресурси податкової звітності.

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Охарактеризуйте фінансовий аналіз як економічну категорію та інструмент фінансової діяльності підприємства.
2. Визначте та охарактеризуйте об'єкт і суб'єктів фінансового аналізу.
3. Визначте мету та завдання фінансового аналізу.
4. Хто є користувачами інформації щодо результатів фінансового аналізу діяльності підприємства? Чим відрізняються цілі означених користувачів і чому?
5. Надайте класифікацію та охарактеризуйте види фінансового аналізу.
6. Визначте та охарактеризуйте методи фінансового аналізу.
7. Які прийоми використовуються під час проведення фінансового аналізу?
8. Охарактеризуйте відмінності між експрес-аналізом і деталізованим аналізом фінансового стану підприємства.

9. Які підходи до проведення фінансового аналізу, виділені в сучасній економічній літературі та практичній діяльності, ви знаєте?
10. Охарактеризуйте основні моделі фінансового аналізу.
11. Охарактеризуйте сутність та мету складання та використання фінансової звітності підприємства.
12. У чому полягають основні потреби користувачів фінансової звітності та від чого вони залежать?
13. Охарактеризуйте принципи складання фінансової звітності.
14. Які існують національні та міжнародні стандарти бухгалтерського обліку?
15. Визначте мету та завдання аналізу фінансових звітів підприємства.
16. Розкрийте зміст основних компонентів фінансової звітності підприємства як інформаційної бази проведення фінансового аналізу.
17. Розкрийте взаємозв'язок між формами фінансової звітності підприємства.
18. Охарактеризуйте процес складання консолідованої фінансової звітності.

Література: основна [1; 4; 7; 8]; додаткова [9; 11; 14; 15; 17 – 20; 25; 27].

Змістовий модуль 2

Аналіз економічних та фінансових ресурсів підприємства

Кейс за темою 3

Компетентності, що формуються за темою:

знання: сутності, складу та структури активів підприємства; розуміння методичних підходів до аналізу майна підприємства;

уміння: розраховувати показники майнового стану підприємства; проводити експрес-аналіз майна підприємства;

комунікації: формувати та презентувати аналітичні висновки щодо стану майна підприємства;

автономність і відповідальність: оцінка динаміки та структури майна підприємства, розрахунок коефіцієнтів оцінки майнового стану суб'єкта господарювання.

Кейс "Аналіз стану та структури необоротних активів підприємства"

За даними фінансової звітності досліджуваного підприємства (Баланс, Звіт про фінансові результати) слід з використанням методів горизонтального, вертикального та коефіцієнтного аналізу провести аналіз стану та структури необоротних активів підприємства.

Методичні рекомендації

Для виконання завдання необхідно заповнити табл. 3. Заповнення таблиці проводиться на основі даних першого розділу активу Балансу підприємства.

Таблиця 3

Вертикальний і горизонтальний аналіз необоротних активів підприємства

Стаття	На початок року		На кінець року		Зміни	
	сума, тис. грн	відсоток	сума, тис. грн	відсоток	сума, тис. грн	відсоток
Необоротні активи, усього		100		100		
1. Нематеріальні активи						
1.1. Залишкова вартість						
1.2. Первісна вартість						
2. Незавершене будівництво						
3. Основні засоби						
3.1. Залишкова вартість						
3.2. Первісна вартість						
4. Довгострокові фінансові інвестиції						
4.1. Інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств						
4.2. Інші фінансові інвестиції						
5. Довгострокова дебіторська заборгованість						
6. Відстрочені податкові активи						
7. Інші необоротні активи						

За результатами розрахунків слід надати аналітичні висновки. Під час формування висновків слід висвітлити таке:

проаналізувати вартість необоротних активів підприємства та основних їхніх елементів у динаміці, інтерпретувачи її зростання або зменшення з позиції впливу на майновий стан підприємства;

проаналізувати структуру необоротних активів, виділити структурні складники, що мають найбільшу (найменшу) питому вагу;

за розрахованими показниками зробити висновки щодо стану необоротних активів підприємства з позиції їхнього зносу та сформулювати загальний висновок щодо ефективності формування майна.

Питання для обговорення

1. Економічний зміст і характеристика активів підприємства.
2. Аналіз основного капіталу (необоротних активів) підприємства.
3. Загальне оцінювання вартості майна.
4. Оцінювання ефективності використання майна підприємства.
5. Аналіз стану та ефективності формування майна підприємства.

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Розкрийте економічну сутність поняття "активи підприємства". Вкажіть їхні основні економічні ознаки.
2. Охарактеризуйте структуру майна підприємства.
3. Наведіть класифікацію активів підприємства.
4. Охарактеризуйте принципи формування активів підприємства.
5. Охарактеризуйте показники майнового стану підприємства.
6. Порівняйте особливості фінансування оборотних і необоротних активів підприємства.
7. Які основні завдання аналізу майнового стану підприємства?
8. Охарактеризуйте підходи до аналізу руху основних засобів підприємства та джерела його інформації.
9. Розкрийте зміст основних етапів оптимізації структури активів підприємства .

Література: основна [1; 3; 4; 7; 8]; додаткова [9; 14; 15; 18; 19; 22 – 24].

Кейс за темою 4

Компетентності, що формуються за темою:

знання: складу оборотних активів підприємства; особливостей аналізу оборотних активів з погляду їхнього участі в операційній діяльності підприємства;

уміння: розраховувати показники стану, структури та ефективності використання оборотних активів;

комунікації: формувати та презентувати аналітичні висновки щодо стану та ефективності використання оборотних активів підприємства;

автономність і відповідальність: оцінювання стану та структури оборотних активів підприємства, розрахунок аналітичних коефіцієнтів та аналіз ефективності їхнього формування на підприємстві.

Кейс: "Аналіз складу, структури та ефективності формування оборотних активів підприємства"

Використовуючи дані фінансової звітності досліджуваного підприємства (а саме Балансу (Форма № 1)), слід провести аналіз стану, структури та ефективності формування оборотних активів підприємства з використанням методів горизонтального та вертикального аналізу.

Методичні рекомендації

Для виконання завдання слід провести розрахунки, наведені в табл. 4, та за їхніми результатами сформулювати відповідні аналітичні висновки. При цьому слід звернути увагу на таке:

проаналізувати вартість і склад оборотних активів підприємства, виділити складники, що мають найвищу (найнижчу) питому вагу, та надати цьому відповідну інтерпретацію з позиції їхнього економічного змісту;

розглянути динаміку вартості та структури оборотних активів і визначити, як дані зміни вплинули на фінансовий стан підприємства;

зробити загальний висновок про стан, особливості структури та ефективність формування оборотних активів на аналізованому підприємстві.

Вертикальний та горизонтальний аналіз оборотних активів підприємства

Стаття	На початок року		На кінець року		Зміни	
	сума, тис. грн	відсоток	сума, тис. грн	відсоток	сума, тис. грн	відсоток
Оборотні активи – усього		100		100		
1. Запаси						
1.1. Виробничі запаси						
1.2. Поточні біологічні активи						
1.3. Незавершене виробництво						
1.4. Готова продукція						
1.5. Товари						
2. Векселі одержані						
3. Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги						
3.1. Чиста реалізаційна вартість						
3.2. Первісна вартість						
3.3. Резерв сумнівних боргів						
4. Дебіторська заборгованість за розрахунками						
4.1. З бюджетом						
4.2. За виданими авансами						
4.3. З нарахованих доходів						
4.4. Із внутрішніх розрахунків						
5. Інша поточна дебіторська заборгованість						
6. Поточні фінансові інвестиції						
7. Грошові кошти та їхні еквіваленти						
7.1. У національній валюті						
7.2. В іноземній валюті						
8. Інші оборотні активи						

Питання для обговорення

1. Особливості функціонування оборотних активів підприємства.
2. Мета та основні завдання аналізу оборотних активів.
3. Аналіз руху грошових коштів підприємства.
4. Оцінка руху та стану дебіторської заборгованості.

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Розкрийте сутність та охарактеризуйте основні економічні ознаки оборотних активів. У чому полягає мета їх аналізу?
2. Наведіть класифікацію оборотних активів підприємства.
3. Перерахуйте основні показники оцінки стану та структури оборотних активів підприємства.
4. Які показники використовуються для оцінювання ефективності використання оборотних активів?
5. Розкрийте зміст факторного аналізу оборотного капіталу.
6. Які види стратегій фінансування оборотних активів ви знаєте?
7. Аналіз стану виробничих запасів на підприємстві.
8. Як проводиться оцінка стану дебіторської заборгованості?

Література: основна [1; 3; 4; 7; 8]; додаткова [9; 14; 15; 18; 19; 23; 25].

Комплексний кейс за темами 5 і 6

Компетентності, що формуються за темами:

знання: складу та структури капіталу підприємства; механізмів впливу структури джерел формування капіталу підприємства на його фінансовий стан і грошові потоки;

уміння: проводити експрес-аналіз капіталу підприємства, аналіз структури джерел фінансування та аналіз грошових потоків;

комунікації: формувати та презентувати аналітичні висновки щодо складу та структури джерел фінансування і грошових потоків підприємства;

автономність і відповідальність: оцінювання складу, динаміки та структури джерел фінансування підприємства; аналіз формування грошових потоків на підприємстві.

Кейс "Аналіз динаміки, складу та структури короткострокових зобов'язань підприємства"

За даними Балансу підприємства, що є об'єктом дослідження (та зокрема, третього розділу пасиву балансу), необхідно проаналізувати стан і структуру його поточних зобов'язань, зробити відповідні висновки.

Методичні рекомендації

Для виконання завдання необхідно виконати відповідні розрахунки, наведені в табл. 5, та за отриманими результатами сформулювати аналітичні висновки.

Таблиця 5

Структура поточної кредиторської заборгованості

№ п/п	Показник	На початок року		На кінець звітного періоду		Відхилення	
		сума, тис. грн	відсоток до суми заборгова- ності	сума, тис. грн	відсоток до суми заборгова- ності	сума, тис. грн	(+/-) відсотків до суми початку року
1	Короткострокові кредити банків						
2	Поточна заборгованість за зобов'язаннями						
3	Векселі видані						
4	Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги						
5	Поточні зобов'язання за розрахунками						
5.1	за отриманими авансами						
5.2	з бюджетом						
5.3	за позабюджетними платежами						
5.4	за страхуванням						
5.5	з оплати праці						
5.6	з учасниками						
5.7	за внутрішніми розрахунками						
6	Інші поточні зобов'язання						
	Разом за розділом						

При цьому слід висвітлити:

якою є структура поточних зобов'язань підприємства, переважаням якого саме виду заборгованості вона характеризується;

які зобов'язання переважають в структурі кредиторської заборгованості на звітні дати балансу;

яких змін зазнали за аналізований період короткострокові зобов'язання перед бюджетом, перед постачальниками, по авансам;

які види короткострокової заборгованості в досліджуваному періоді характеризуються найбільшими темпами зростання;

зробіть загальний висновок щодо стану поточних зобов'язань досліджуваного суб'єкта господарювання.

Питання для обговорення

1. Структура та характеристика елементів капіталу підприємства.
2. Оцінка раціональності співвідношення власних і позикових коштів підприємств.
3. Оцінка вартості капіталу.
4. Аналіз руху власного капіталу.
5. Мета та завдання аналізу грошових коштів.
6. Методи оцінювання руху грошових коштів.
7. Управлінські проблеми аналізу грошових коштів.
8. Показники аналізу грошових потоків підприємства.

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Охарактеризуйте сутність, структуру та виділіть основні економічні ознаки власного капіталу підприємства.
2. Охарактеризуйте сутність, структуру та виділіть основні економічні ознаки позикового капіталу підприємства.
3. У чому полягають основні відмінності між власним та позиковим капіталом підприємства?
4. Охарактеризуйте показники, що характеризують структуру капіталу підприємства.
5. Перерахуйте фактори, що впливають на співвідношення власного та позикового капіталу на підприємстві.
6. Які показники характеризують рентабельність капіталу?
7. Охарактеризуйте факторну модель рентабельності власного капіталу та її складники.
8. Розкрийте сутність та проведіть класифікацію грошових потоків підприємства.
9. Охарактеризуйте основні методи та мету аналізу руху грошових коштів.

10. Охарактеризуйте сутність операційного та фінансового циклу підприємства, розрахунок тривалості фінансового циклу підприємства.

11. Розкрийте сутність та принципи розрахунку коефіцієнтів платоспроможності.

12. Охарактеризуйте підходи до проведення оцінки оптимального рівня грошових коштів.

13. Як визначити вартість грошей у часі?

Література: основна [2; 4; 13]; додаткова [9; 14 – 16; 18; 19; 25].

Змістовий модуль 3

Аналіз фінансового стану підприємства

Комплексний кейс за темами 7 – 10

Компетентності, що формуються за темами:

знання: сутності понять "ліквідність" і "платоспроможність"; видів ліквідності; методичних підходів до оцінювання ліквідності; змісту поняття "фінансова стійкість"; знання факторів, що на неї впливають та розуміння механізмів їхнього впливу; змісту поняття "кредитоспроможність"; методичної бази оцінювання кредитоспроможності; сутності поняття "ділова активність"; факторів, що впливають на її рівень; розуміння зв'язку між рівнем ділової активності та швидкістю обороту ресурсів;

уміння: розраховувати коефіцієнти ліквідності підприємства; проводити оцінку ліквідності балансу; розраховувати коефіцієнти фінансової стійкості; визначати тип фінансової стійкості; проводити оцінку кредитоспроможності позичальника різними методами, визначення класу кредитоспроможності; розраховувати коефіцієнти ділової активності та періоди оборотності ресурсів підприємства;

комунікації: формувати та презентувати аналітичні висновки щодо рівня ліквідності та платоспроможності підприємства; рівня фінансової стійкості підприємства; рівня кредитоспроможності підприємства, швидкості оборотності ресурсів та рівня ділової активності підприємства;

автономність і відповідальність: оцінювання рівня ліквідності та платоспроможності підприємства, рівня фінансової стійкості суб'єкта господарювання; визначення класу кредитоспроможності суб'єкта господарювання; оцінювання рівня ділової активності підприємства.

Кейс "Аналіз фінансового стану підприємства за окремими аспектами"

Використовуючи дані фінансової звітності підприємства (Баланс, Форма № 2), провести комплексний аналіз основних показників, що визначають фінансово-господарський стан підприємства за аналітичними напрямками. Зробіть висновки щодо загальної характеристики фінансового стану суб'єкта господарювання.

Методичні рекомендації

Для виконання завдання необхідно використати підхід, викладений у Методичних рекомендаціях [22] з використанням даних додатку Б (табл. Б.1 і Б.2), провести відповідні розрахунки згідно з табл. 6, за отриманими результатами сформулювати аналітичні висновки. При цьому слід окремо виділити висновки за такими аналітичними напрямками:

аналіз показників, що характеризують діяльність суб'єкта господарювання загалом;

аналіз показників ліквідності;

аналіз показників фінансової стійкості;

аналіз показників рентабельності.

Надайте загальний висновок щодо фінансового стану досліджуваного господарюючого суб'єкта господарювання та ефективності його діяльності.

Таблиця 6

Основні показники, що визначають фінансово-господарський стан підприємства

№ п/п	Показники	Фактичне значення за два попередні роки			Примітки (висновки), нормативне значення
		20__ р.	20__ р.	зміни (+/-)	
1	2	3	4	5	6
1.1. Загальні показники діяльності підприємства					
1	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн				
2	Чистий прибуток (збиток), тис. грн				

1	2	3	4	5	6
3	Середньооблікова чисельність працівників, осіб				
4	Фонд оплати праці, тис. грн				
5	Власний капітал, тис. грн				
6	Необоротні активи, тис. грн				
7	Довгострокові зобов'язання, тис. грн				
8	Короткострокові кредити та позики, тис. грн				
9	Дебіторська заборгованість, тис. грн				
10	Запаси, тис. грн				
11	Власні оборотні засоби, тис. грн				
12	Функціонуючий капітал, тис. грн				
13	Продуктивність праці, тис. грн / ос.				
1.2. Показники ліквідності					
14	Коефіцієнт поточної ліквідності				1,5
15	Коефіцієнт швидкої ліквідності				0,6 – 0,8
16	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (платоспроможності)				0,2 – 0,35
17	Маневреність власних оборотних засобів				0 – 1
18	Коефіцієнт покриття запасів				> 1
19	Коефіцієнт фінансової автономії				0,5
1.3. Показники фінансової стійкості					
20	Коефіцієнт концентрації власного капіталу				> 0,5
21	Коефіцієнт фінансової залежності				= 2
22	Коефіцієнт маневреності власного капіталу				> 0,1
23	Коефіцієнт концентрації позикового капіталу				< 0,5
24	Коефіцієнт структури довгострокових вкладень				
25	Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів				
26	Коефіцієнт структури позикового капіталу				
27	Коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів				
28	Коефіцієнт забезпечення власними засобами				0,1
29	Показник фінансового лівериджу				< 0,25
30	Тривалість фінансового циклу				

1	2	3	4	5	6
31	Поточна платоспроможність				
32	Коефіцієнт Бівера				> 0,2
1.4. Показники рентабельності					
33	Рентабельність продукції, %				
34	Рентабельність основної діяльності, %				
35	Рентабельність сукупного капіталу, %				
36	Рентабельність власного капіталу, %				

Питання для обговорення

1. Платіжні засоби та строкові зобов'язання суб'єкта господарювання.
2. Класифікаційні аспекти платоспроможності як економічної категорії.
3. Взаємозв'язок показників ліквідності підприємства.
4. Урахування ризикового складника ліквідності та платоспроможності підприємства під час вибору політики управління оборотними активами підприємства.
5. Показники оцінки втрати та відновлення платоспроможності.
6. Значення фінансової стійкості підприємства для його нормального функціонування.
7. Методичне забезпечення оцінювання запасу фінансової стійкості підприємства.
8. Порівняльний аналіз підходів до оцінювання фінансової стійкості підприємства.
9. Механізм формування залучених фінансових ресурсів підприємства.
10. Класифікаційні аспекти кредитних ресурсів, що використовуються суб'єктами господарювання.
11. Проблеми оцінювання кредитоспроможності позичальника з погляду урахування кредитного ризику.
12. Використання фінансових коефіцієнтів у процесі оцінювання кредитоспроможності позичальника.
13. Характеристика рівнів ділової активності підприємства.
14. Аналіз ефективності використання ресурсів підприємства як напрямку оцінювання ділової активності.

15. Оборотність як характеристика ділової активності підприємства.
16. Аналіз і оцінювання ділової активності персоналу підприємства.

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Охарактеризуйте сутність понять "ліквідність" і "платоспроможність" та їхній взаємозв'язок.
2. Перерахуйте економічні фактори, що впливають на рівень ліквідності та платоспроможності підприємства.
3. Що таке "ліквідність балансу"? Як вона оцінюється?
4. Як проводять розрахунок коефіцієнтів ліквідності?
5. Охарактеризуйте взаємозв'язок ліквідності і платоспроможності та політики управління оборотними коштами підприємства.
6. Як виконують прогнозування платоспроможності підприємства?
7. Розкрийте сутність поняття "фінансова стійкість підприємства", охарактеризуйте підходи до її визначення.
8. Наведіть характеристику та класифікацію факторів, що впливають на фінансову стійкість підприємства.
9. Інформаційне забезпечення оцінювання фінансової стійкості підприємства наявними підходами.
10. Охарактеризуйте взаємозв'язок між поняттями "фінансова стійкість", "фінансова стабільність" і "фінансова рівновага".
11. Розкрийте абсолютний показник фінансової стійкості: зміст і розрахунок.
12. Розкрийте коефіцієнтний підхід до оцінювання фінансової стійкості підприємства. У чому полягає економічний зміст використовуваних показників?
13. У чому полягає агрегатний підхід до визначення фінансової стійкості? Які типи фінансової стійкості ви знаєте?
14. Охарактеризуйте підхід до оцінювання запасу фінансової стійкості підприємства.
15. Охарактеризуйте сутність, принципи та основних учасників процесу кредитування.
16. Визначте сутність та наведіть об'єкти оцінювання кредитоспроможності позичальника.
17. Які мета та інформаційне забезпечення аналізу кредитоспроможності позичальника?

18. Перерахуйте основні фактори, що впливають на прийняття рішення банком щодо видання кредиту.

19. У чому полягає оцінювання кредитоспроможності позичальника на основі аналізу фінансових коефіцієнтів?

20. Охарактеризуйте аналіз грошового потоку як метод оцінки кредитоспроможності.

21. Як проводять оцінювання кредитоспроможності на основі аналізу ділового ризику?

22. Як проводять визначення та яка характеристика класів кредитоспроможності позичальника?

23. Надайте характеристику ділової активності підприємства як об'єкта фінансового аналізу.

24. Визначте фактори, що впливають на рівень ділової активності підприємства.

25. Які існують кількісні та якісні критерії оцінювання ділової активності?

26. Охарактеризуйте підхід до аналізу показників виробництва та реалізації продукції.

27. Охарактеризуйте підхід до аналізу собівартості продукції.

28. Охарактеризуйте підхід до аналізу ефективності використання ресурсів підприємства.

29. Які існують абсолютні та відносні показники оцінювання ділової активності?

30. Як проводять аналіз оборотності кредиторської та дебіторської заборгованості підприємства?

Література: основна [1; 3 – 5; 7 – 8]; додаткова [9; 10; 12; 14; 15; 18; 19; 22; 23; 26].

Кейс за темою 11

Компетентності, що формуються за темою:

знання: складу та структури фінансових результатів діяльності підприємства; особливостей аналізу фінансової звітності щодо фінансових результатів;

уміння: розраховувати коефіцієнти рентабельності підприємства; проводити експрес-аналіз абсолютних показників фінансових результатів;

комунікації: формувати та презентувати аналітичні висновки щодо структури та динаміки фінансових результатів, рівня прибутковості підприємства;

автономність і відповідальність: оцінювання прибутковості суб'єкта господарювання.

Кейс "Аналіз формування фінансових результатів підприємства"

Ситуаційне завдання 1. Використовуючи дані Звіту про фінансові результати (Форма № 2) досліджуваного підприємства, проведіть аналіз формування показників фінансових результатів діяльності підприємства, зокрема чистого прибутку, та виконайте аналіз структури прибутку підприємства.

Методичні рекомендації

Для виконання завдання необхідно провести розрахунки згідно з табл. 7 – 9, за отриманими результатами сформувані аналітичні висновки. При цьому слід звернути увагу на таке:

які елементи формування чистого прибутку спричинили найбільш значимий вплив на його розмір;

якою є структура прибутку підприємства з позиції фінансових результатів за окремими видами діяльності.

Зробіть загальний висновок щодо формування чистого прибутку досліджуваного суб'єкта господарювання.

Таблиця 7

Формування чистого прибутку

Період, одиниця виміру	Чистий дохід (виручка) від реалізації	Операційні витрати та доходи	Фінансовий результат від операційної діяльності	Інші звичайні доходи та витрати	Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування	Надзвичайні доходи та витрати	Податки на прибуток	Чистий прибуток, збиток (+/-)
Рік								
тис. грн								
%	100							

Аналіз структури прибутку підприємства

№ п/п	Показник	На початок року		На кінець звітного періоду		Відхилення	
		тис. грн	частка в загальному обсязі, %	тис. грн	частка в загальному обсязі, %	+, – тис. грн	+, – %
1	Фінансові результати від операційної діяльності						
2	Дохід (втрати) від участі в капіталі						
3	Інші фінансові доходи (витрати)						
4	Інші доходи (витрати)						
5	Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування						

Аналіз формування фінансового результату від операційної діяльності

№ п/п	Показник	За попередній рік		За поточний рік		Відхилення (+/-)	
		тис. грн	частка в загальному обсязі, %	тис. грн	частка в загальному обсязі, %	тис. грн	%
1	Валовий прибуток (збиток)						
2	Інші операційні доходи (витрати)						
3	Адміністративні витрати						
4	Витрати на збут						
5	Фінансові результати від операційної діяльності						

Ситуаційне завдання 2. Базуючись на даних фінансової звітності суб'єкта господарювання (Баланс і Звіт про фінансові результати), проведіть аналіз показників рентабельності підприємства, що характеризують ефективність його функціонування та зробіть висновки. Доповніть проведений аналіз оцінкою структури витрат досліджуваного підприємства.

Методичні рекомендації

Для виконання завдання необхідно провести розрахунки показників згідно з Методичними рекомендаціями [22], алгоритм їхнього розрахунку подано у додатку Б, табл. Б.1 і Б.2. Результати розрахунків подайте у вигляді табл. 10 і 11. За отриманими результатами сформулюйте аналітичні висновки. При цьому слід звернути увагу на те:

якою є динаміка показників рентабельності та як вона характеризує ефективність діяльності господарюючого суб'єкта за різними напрямками (особливу увагу слід звернути на показник рентабельності власного капіталу);

якою є структура витрат на виробництво та як вона впливає на загальну ефективність його діяльності.

Зробіть загальний висновок щодо рівня рентабельності досліджуваного суб'єкта господарювання.

Таблиця 10

Аналіз показників рентабельності, %

№ п/п	Найменування показника	За попередній рік	За поточний рік	Зміни (+/-)
1	Рентабельність продукції			
2	Рентабельність основної діяльності			
3	Рентабельність сукупного капіталу			
4	Рентабельність власного капіталу			
5	Період окупності власного капіталу			

Аналіз витрат на виробництво

№ п/п	Показник	За попередній рік		За поточний рік		Відхилення	
		тис. грн	частка в загальному обсязі, %	тис. грн	частка в загальному обсязі, %	(+, – тис. грн)	(+, – %)
1	Матеріальні витрати						
2	Витрати на оплату праці						
3	Відрахування на соціальні заходи						
4	Амортизація						
5	Інші операційні витрати						
6	Разом						

Питання для обговорення

1. Завдання та джерела інформації для аналізу фінансових результатів.
2. Фактори, що впливають на формування фінансових результатів.
3. Порівняння вітчизняних і закордонних показників фінансових результатів.
4. Аналіз рівня прибутковості діяльності підприємства за допомогою відносних показників.

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Мета і завдання аналізу фінансових результатів діяльності підприємства.
2. Джерела аналітичної інформації для аналізу прибутковості.
3. Аналіз форми № 2 "Звіт про фінансові результати" з використанням методів вертикального та горизонтального аналізу.
4. Система "директ-кост" як теоретична база аналізу витрат та оптимізації прибутку.
5. Факторний аналіз прибутку від реалізації продукції.
6. Аналіз розподілу і використання чистого прибутку.
7. Аналіз та інтерпретація показників рентабельності.

Література: основна [1; 3; 4; 7 – 8]; додаткова [9; 14 – 15; 18 – 19; 24].

Кейс за темою 12

Компетентності, що формуються за темою:

знання: цілей і методів проведення комплексного фінансового аналізу;

уміння: визначати цілі та методи проведення комплексного фінансового аналізу, використовувати відповідний інструментарій;

комунікації: формувати та презентувати комплексні аналітичні висновки щодо поточного та прогностичного фінансового стану підприємства;

автономність і відповідальність: виконання комплексного аналізу фінансового стану підприємства з використанням відповідних методик.

Кейс "Виявлення ознак фіктивного та навмисного банкрутства підприємства"

Базуючись на даних фінансової звітності суб'єкта господарювання (Баланс та Звіт про фінансові результати), розрахуйте показники, що надають можливість виявлення ознак фіктивного та навмисного банкрутства. Зробіть відповідні висновки.

Методичні рекомендації

Для виконання завдання необхідно провести розрахунки показників згідно до Методичних рекомендацій [22]. Результати розрахунків занести до табл. 12 – 14, за отриманими результатами сформулювати аналітичні висновки з використанням раніше наведених методичних рекомендацій.

Таблиця 12

Показники аналізу для виявлення ознак фіктивного банкрутства

№ п/п	Показники	Джерело інформації	Станом на дату визнання неплатоспроможним	Станом на початок періоду, який аналізується	Станом на кінець періоду, який аналізується
1	Оборотні активи	форма № 1 рядок 1195			
2	Поточні зобов'язання підприємства	форма № 1 рядок 1695			
3	Коефіцієнт покриття	$\frac{OA}{PK}$			
4	Рентабельність продукції	$\frac{BПЗ}{BP}$			

Показники аналізу для виявлення ознак доведення до банкрутства

№ п/п	Показники та їх нормативне значення	Джерело інформації (форма № 1)	Станом на дату визнання неплатоспроможним	Станом на початок періоду, який аналізується	Станом на кінець періоду, який аналізується
1	Забезпечення зобов'язань боржника всіма його активами (відношення суми активів боржника до суми його зобов'язань)	Рядок 1900 / / (рядок 1595 + + рядок 1695)			
2	Забезпечення зобов'язань боржника його оборотними активами (відношення оборотних активів до суми зобов'язань боржника)	Рядок 1195 / / (рядок 1595 + + рядок 1695)			
3	Розмір чистих активів (різниця між сумою активів підприємства та його зобов'язанням)	Рядок 1300 – – (рядок 1595 + + рядок 1695)			

Таблиця 14

Показники аналізу для виявлення ознак приховуваного банкрутства

№ п/п	Показники та їх нормативне значення	Станом на дату визнання неплатоспроможним	Станом на початок періоду, який аналізується	Станом на кінець періоду, який аналізується
1	2	3	4	5
1	Майно, яке знаходиться у розпорядженні підприємства, тис. грн			
2	Дебіторська заборгованість, тис. грн			
3	Прострочена частина дебіторської заборгованості, %			
4	Кредиторська заборгованість, тис. грн			
5	Розмір штрафів та пені, тис. грн			

1	2	3	4	5
6	Розмір збитків, тис. грн			
7	Частка доходів від неосновної діяльності в структурі доходів підприємства, %			
8	Коефіцієнт абсолютної ліквідності ($K \geq 0,5$)			
9	Коефіцієнт поточної ліквідності ($K \geq 2$)			
10	Кількість працівників, згідно зі штатним розкладом на 31 грудня звітного року, осіб			

При цьому слід звернути увагу на те:

чи існують ознаки, що могли б свідчити про можливість фіктивного банкрутства;

чи присутні ознаки доведення підприємства до банкрутства;

чи існують ознаки, що дали б можливість стверджувати щодо приховуваного банкрутства підприємства;

зробити загальний висновок можливості настання банкрутства підприємства.

Питання для обговорення

1. Прогнозний фінансовий аналіз.
2. Виявлення ознак неплатоспроможності підприємств.
3. Підходи до проведення комплексного оцінювання фінансового стану підприємства.
4. Методи, що використовуються в процесі комплексного оцінювання фінансового стану суб'єктів господарювання.

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Розкрийте сутність поняття "комплексний фінансовий аналіз", необхідність його застосування в економічній діяльності підприємства.
2. Охарактеризуйте інформаційну базу комплексного фінансового аналізу, розкрийте особливості її формування.
3. Визначте мету, об'єкт, суб'єкти та основні завдання комплексного фінансового аналізу.

4. Охарактеризуйте етапи процедури організації та проведення комплексного фінансового аналізу.

5. Охарактеризуйте модель оброблення вхідної інформаційної бази як основний елемент процедури комплексного фінансового аналізу.

6. Які існують часткові моделі комплексного фінансового аналізу?

7. Які ви знаєте моделі оцінювання імовірності банкрутства суб'єктів господарювання?

Література: основна [1; 3; 5; 7]; додаткова [12; 24; 26].

Рекомендована література

Основна

1. Берест М. М. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / М. М. Берест. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 164 с.

2. Ван Хорн Дж. К. Основы финансового менеджмента / Дж. К. Ван Хорн, Дж. М. Вахович-мл. ; пер. с англ. – Москва : Вильямс, 2010. – 1232 с.

3. Вахович І. М. Фінансовий менеджмент та фінансовий інжиніринг бізнес-процесів : магістерський курс [навч. посіб. в 2-х т.]. Т. 1. Фінансовий менеджмент бізнес процесів / І. М. Вахович. – Луцьк : СПД Ж. В. Гадяк, друкарня "Волиньполіграф"™, 2013. – 604 с.

4. Кононенко О. Анализ финансовой отчетности / О. Кононенко, О. Маханько. – Харьков : Фактор, 2012. – 208 с.

5. Матвійчук А. В. Моделювання фінансової стійкості підприємств із застосуванням теорій нечіткої логіки, нейронних мереж і дискримінантного аналізу / А. В. Матвійчук // Вісник НАН України. – 2010. – № 9. – С. 24–46.

6. Михайлюк О. Як читати та аналізувати фінансову звітність: посібник для членів наглядових рад та керівників акціонерних товариств / О. Михайлюк. – Київ : Міжнародна Фінансова Корпорація, 2004. – 108 с.

7. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / [М. Д. Білик, О. В. Павловська, Н. М. Притуляк, Н. Ю. Невмержицька]. – Київ : КНЕУ, 2005. – 592 с.

8. Цал-Цалко Ю. С. Фінансовий аналіз : підручник / Ю. С. Цал-Цалко. – Київ : Центр учбової літератури, 2008. – 566 с.

Додаткова

9. Базилінська О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. Я. Базилінська. – Київ : Центр учбової літератури, 2009. – 328 с.

10. Бернстайн Л. А. Анализ финансовой отчетности: теория, практика и интерпретация / Л. А. Бернстайн ; пер. с англ. ; под науч. ред. перевода чл.-корр. РАН И. И. Елисеевой. – Москва : Финансы и статистика, 1996. – 642 с.: ил. – (Серия по бухгалтерскому учету и аудиту).

11. Бочаров В. В. Финансовый анализ / В. В. Бочаров. – Санкт-Петербург : Питер, 2006. – 240 с.: ил. – (Серия "Краткий курс").

12. Грачев А. Н. Финансовая устойчивость предприятия. Критерии и методы оценки в рыночной экономике / А. Н. Грачев. – Москва : Издательство "Дело и сервис", 2010. – 208 с.

13. Ковалев В. В. Финансовый анализ: Управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности / В. В. Ковалев. – Москва : Финансы и статистика, 2010. – 435 с.

14. Крамаренко Г. О. Фінансовий аналіз : підручник / Г. О. Крамаренко, О. Є. Чорна. – Київ : Центр учбової літератури, 2008. – 392 с.

15. Серединська В. М. Економічний аналіз : навч. посіб. / В. М. Серединська, О. М. Загородна, Р. В. Федорович. – Тернопіль : Видавництво "Астон", 2010. – 624 с.

16. Хелферт Э. Техника финансового анализа / Э. Хелферт / пер. с англ. ; под ред. Л. П. Белых. – 10-е изд. – Санкт-Петербург : Питер, 2003. – 640 с.

17. Шеверя Я. В. Фінансова звітність у системі інформаційного забезпечення прийняття рішень : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.09 / Я. В. Шеверя ; Житомир. держ. технол. ун-т. – Житомир, 2011. – 21 с.

18. Шеремет О. О. Фінансовий аналіз : навчальний посібник / О. О. Шеремет. – Київ : Кондор, 2011. – 196 с.

19. Шморгун Н. П. Фінансовий аналіз : навчальний посібник / Н. П. Шморгун, І. В. Головка. – Київ : ЦНЛ, 2006. – 528 с.

Інформаційні ресурси

20. Іванець І. В. Діагностика фінансового стану підприємства в системі контролінгу [Електронний ресурс] / І. В. Іванець, К. В. Цицюрська //

Молодіжний економічний дайджест : наук. електрон. журн. ; М-во освіти і науки України, ДВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана", Наук. студент. т-во ; редкол.: О. І. Олексюк (голова) [та ін.]. – Київ : КНЕУ, 2015. – № 1. – С. 128–136. – Режим доступу : <http://ir.kneu.edu.ua/bitstream/2010/10514/1/128-136.pdf>. – Назва з тит. екрана.

21. Офіційний сайт Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України. – Режим доступу : www.smida.gov.ua.

22. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації, затверджені наказом Міністерства фінансів України та Фонду Державного майна України від 26.01.2001 р. № 49/121 і зареєстровані в Міністерстві юстиції України від 08.02.2001 р. за № 121/5312. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.

23. Про затвердження Методики аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств державного сектору економіки [Електронний ресурс] : наказ Міністерства фінансів України від 14.02.2006 р. № 170. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0332-06>.

24. Про внесення змін до Методичних рекомендацій щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства [Електронний ресурс] : наказ Міністерства економіки України від 26.10.2010 р. № 1361. – Режим доступу : <http://document.ua/pro-vnesennja-zmin-do-metodichnih-rekomendacii-shodo-vijavle-doc39053.html>.

25. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" [Електронний ресурс] : наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

26. Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями [Електронний ресурс] : Постанова Національного банку України від 30.06.2016 р. № 351 (зі змінами, внесеними, згідно з Постановою НБУ від 16.01.2017 № 5). – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16>.

27. Про затвердження Положення (стандарту) обліку 25 "Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва" [Електронний ресурс] : наказ Міністерства фінансів України від 25 лютого 2000 року № 39 (у редакції наказу Міністерства фінансів України від 24 січня 2011 року № 25) (із змінами). – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00>.

Додатки

Додаток А

Форми фінансової звітності підприємства

Таблиця А.1

Баланс (звіт про фінансовий стан)

АКТИВ	Код рядка	На початок періоду	На кінець періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	797	990
первісна вартість	1001	3 397	3 745
накопичена амортизація	1002	2 600	2 755
Незавершені капітальні інвестиції	1005	35 391	36 374
Основні засоби:	1010	322 054	337 179
первісна вартість	1011	987 376	1 024 274
знос	1012	665 322	687 095
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:	1030	0	0
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств			
інші фінансові інвестиції	1035	86 565	85 799
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	4 391	4 391
Інші необоротні активи	1090	127 044	134 652
Усього за розділом I	1095	576 242	599 385
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100	1 174 668	1 386 235
виробничі запаси	1101	627 824	744 020
незавершене виробництво	1102	400 723	492 337
готова продукція	1103	146 073	149 796
товари	1104	68	82
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	244 491	245 328
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	272 597	292 977
з бюджетом	1135	55 005	63 920
у тому числі з податку на прибуток	1136	15 221	27 840
з нарахованих доходів	1140	387	187
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1 901	8 260
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0

Продовження додатка А

Закінчення табл. А.1

1	2	3	4
Гроші та їх еквіваленти:	1165	741 612	677 141
готівка	1166	2	0
рахунки в банках	1167	741 610	677 141
Витрати майбутніх періодів	1170	186	95
Інші оборотні активи	1190	169 717	1 326 120
Усього за розділом II	1195	2 660 584	2 806 755
III Необоротні активи, утримувані для продажу та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	3 236 826	3 406 140
ПАСИВ			
I. Власний капітал			
Зареєстрований капітал	1400	105 624	105 624
Капітал у дооцінках	1405	227 296	227 297
Додатковий капітал	1410	22 204	22 203
Резервний капітал	1415	61 064	61 064
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1 231 878	1 359 072
Неоплачений капітал	1425	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0
Усього за розділом I	1495	1 648 066	1 775 260
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Усього за розділом II	1595	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	33 417	21 525
за розрахунками з бюджетом	1620	1 084	2 626
за розрахунками зі страхування	1625	8 906	5 664
за розрахунками з оплати праці	1630	18 123	11 923
за одержаними авансами	1635	1 480 080	1 535 666
за розрахунками з учасниками	1640	5 908	5 620
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
Поточні забезпечення	1660	2 141	6 976
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	39 101	40 880
Усього за розділом III	1695	1 588 760	1 630 880
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу	1700	0	0
Баланс	1900	3 236 826	3 406 140

Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід)

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	755 733	652 916
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	469 742	403 026
Валовий: прибуток	2090	285 991	249 890
Валовий: збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120	29 078	74 710
Адміністративні витрати	2130	35 325	35 596
Витрати на збут	2150	10 474	4 797
Інші операційні витрати	2180	38 384	88 336
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	230 886	195 871
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195		
Доход від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	12 977	11 048
Інші доходи	2240	34	421
Фінансові витрати	2250	0	0
Втрати від участі в капіталі	2255	0	0
Інші витрати	2270	1 578	1 587
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	242 319	205 753
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-45 423	-38 576
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	196 896	167 177
Чистий фінансовий результат: збиток	2355		

Методичні рекомендації до розрахунків [24]

Таблиця Б.1

**Перелік показників,
що використовуються при здійсненні поглибленого аналізу
фінансово-господарського стану підприємств**

Скорочення	Найменування показника	Джерело інформації	
1	2	3	4
Б	баланс	форма № 1	рядок 1300 (або рядок 1900)
Б початок	баланс на початок періоду	форма № 1	рядок 1300 (1900), графа 3
Б кінець	баланс на кінець періоду	форма № 1	рядок 1300 (1900), графа 4
ВК	власний капітал	форма № 1	рядок 1495
ВОА	власні оборотні активи	форма № 1	рядок 1495 – рядок 1095 або рядок 1195 – рядок 1695
ВОЗ	вартість основних засобів (залишкова)	форма № 1	рядок 1010
ГК	грошові кошти та їх еквіваленти в національній та іноземній валюті	форма № 1	рядок 1165
ДП	довгострокові пасиви	форма № 1	рядок 1595
З	запаси	форма № 1	рядок 1100
ЗОЗ	знос основних засобів (на початок, кінець періоду)	форма № 1	рядок 1012, графа 3 або графа 4
ДМП	доходи майбутніх періодів	форма № 1	рядок 1665
ПФІ	поточні фінансові інвестиції	форма № 1	рядок 1160
ПЗ	поточні зобов'язання	форма № 1	рядок 1695
ДФІук	довгострокові фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	форма № 1	рядок 1030
ДФІн	довгострокові фінансові інвестиції – інші	форма № 1	рядок 1035
ВМП	витрати майбутніх періодів	форма № 1	рядок 1170
НА	необоротні активи	форма № 1	рядок 1095
ОА	оборотні активи	форма № 1	рядок 1195

Продовження додатка Б

Закінчення табл. Б.1

1	2	3	4
ПВОЗКП	первісна вартість основних засобів на кінець періоду	форма № 1	рядок 1011, графа 4
ПВОЗПП	первісна вартість основних засобів на початок періоду	форма № 1	рядок 1011, графа 3
ПК	позиковий капітал (довгострокові та поточні зобов'язання)	форма № 1	рядок 1595 + рядок 1695
СРВК	середня вартість основних засобів	форма № 1	рядок 1095 (графа 3 + графа 4) / 2
СДЗ	середня дебіторська заборгованість	форма № 1	рядки 1125 ÷ 1155 (графа 3 + графа 4) / 2
СЗ	середні запаси	форма № 1	рядок 1100 (графа 3 + графа 4) / 2
СКЗ	середня кредиторська заборгованість	форма № 1	рядки 1610 ÷ 1655 (графа 3 + графа 4) / 2
ФК	функціонуючий капітал	форма № 1	рядок 1195 – рядок 1695
ВР	чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	форма № 2	рядок 2000
ЗВЗП	затрати на виробництво та збут продукції	форма № 2	рядок 2050 + рядок 2130 + рядок 2150 + рядок 2180
ВПЗ	валовий прибуток (збиток)	форма № 2	рядок 2090
СР	собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	форма № 2	рядок 2050
АВ	адміністративні витрати	форма № 2	рядок 2130
ВЗ	витрати на збут	форма № 2	рядок 2150
ПЗЗД зп	прибуток (збиток) від звичайної діяльності за звітний період	форма № 2	рядок 2290 або рядок 2295, графа 3
ЧП	чистий прибуток (збиток)	форма № 2	рядок 2350 або рядок 2355

Система показників оцінки фінансового стану підприємства

Аспекти діяльності, що відстежуються	Основні показники, які характеризують аспекти діяльності, що відстежуються, одиниця виміру	Порядок розрахунку аналітичних показників	Висновки
1	2	3	4
1. Показники оцінки стану основних засобів	частка основних засобів в активах підприємства, %	$\frac{ВОЗ \times 100}{Б}$	показує, оскільки в балансі підприємства становлять основні засоби
	коефіцієнт зносу основних засобів, %	$\frac{ЗОЗ \times 100}{ПВОЗ}$	характеризує стан основних засобів
2. Показники оцінки фінансового стану підприємства	2.1. ОЦІНКА ЛІКВІДНОСТІ		
	коефіцієнт абсолютної ліквідності (платоспроможності)	$\frac{ГК + ПФІ}{ПЗ}$	показує, яка частина Короткострокових зобов'язань може бути погашена негайно, найбільш жорсткий критерій ліквідності, граничне значення – 0,1 – 0,2
	коефіцієнт поточної (загальної) ліквідності	$\frac{ОА + ВМП}{ПЗ}$	значення залежить від галузей та видів діяльності, його зростання розцінюється як сприятлива тенденція, граничне значення – 1,5
	коефіцієнт швидкої ліквідності	$\frac{(ОА - З - ВМП)}{ПЗ}$	при аналізі тенденції зміни цього показника необхідно приділяти увагу факторам, які обумовили його зміну
	маневреність власних оборотних засобів	$\frac{ОА}{ВОА}$	для нормального функціонування підприємства цей показник змінюється в межах від 0 до 1
	частка оборотних коштів в активах, %	$\frac{ОА \times 100}{Б}$	показує, яку частину в активах підприємства становлять оборотні кошти

Продовження додатка Б

Продовження табл. Б.2

1	2	3	4
	частка власних оборотних коштів в їх загальній сумі, %	$\frac{BOA \times 100}{OA}$	показує, яку частину становлять власні оборотні кошти в загальному обсязі оборотних коштів підприємства
	частка власних оборотних коштів у покритті запасів, %	$\frac{BOA \times 100}{З}$	рекомендована нижня межа цього показника становить 50 відсотків
	частка запасів в оборотних активах, %	$\frac{З \times 100}{OA}$	показує, яку частину в оборотних активах підприємства становлять запаси
	коефіцієнт покриття запасів	$\frac{НДП}{З}$	якщо значення цього показника менше, ніж 1, то поточний фінансовий стан підприємства розглядається як нестійкий
	коефіцієнт покриття	$\frac{OA}{ПК}$	нормативне значення має перевищувати 1
	коефіцієнт фінансової автономії	$\frac{BK}{Б}$	критичне значення – 0,5; збільшення значення цього показника або зростання показника свідчить про припинення фінансової залежності підприємства від позикових коштів
	2.2. ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ		
	коефіцієнт концентрації власного капіталу	$\frac{BK}{Б}$	зростання цього показника свідчить про збільшення фінансової стійкості, стабільності та незалежності підприємства
	коефіцієнт структури позикового капіталу	$\frac{ДП}{ПК}$	показує, яку частину в позиковому капіталі підприємства становлять довгострокові пасиви
	коефіцієнт концентрації позикового капіталу	$\frac{ПК}{Б}$	показує, яку частину в балансі підприємства становить позиковий капітал

Продовження додатка Б

Продовження табл. Б.2

1	2	3	4
	коефіцієнт структури довгострокових вкладень	$\frac{ДП}{НА}$	показує, яка частина основних засобів та інших необоротних активів фінансується зовнішніми інвесторами. Збільшення значення показника в динаміці свідчить про зростання залежності підприємства від зовнішніх інвесторів
	коефіцієнт фінансової залежності	$\frac{Б}{ВК + ЗНВП + ДМП}$	збільшення значення цього показника в динаміці свідчить про зростання частки позикових коштів при фінансуванні
	коефіцієнт маневреності власного капіталу	$\frac{ВК - НА}{ВК}$	значення цього показника залежить від структури капіталу та галузевої приналежності підприємства. Слід порівняти значення цього показника із загальногалузевим розміром
	коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	$\frac{ДП}{ДП + ВК}$	зростання цього показника в динаміці – негативна тенденція, яка свідчить про залежність від фінансування ззовні
	коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів	$\frac{ПК}{ВК}$	збільшення значення цього показника свідчить про зниження фінансової стійкості, та навпаки
	показник фінансового лівериджу	$\frac{ВК}{Б - ВК}$	зменшення значення цього показника свідчить про позитивні зрушення
	продуктивність праці, тис. грн / / особу	$\frac{ВР}{СОК}$	зростання цього показника є сприятливою тенденцією для підприємства
	коефіцієнт забезпечення власними засобами	$\frac{ВК + ЗНВП + ДМП - НА}{ОА}$	зростання цього показника забезпечує для підприємства можливість використання позасудових заходів відновлення платоспроможності; граничне значення – 0,1

Продовження додатка Б

Продовження табл. Б.2

1	2	3	4
	фондовіддача, грн/грн	$\frac{ВР}{СРВК}$	значення показника залежить від галузевих особливостей підприємства
	оборотність коштів у розрахунках, оборотів, ОКРО	$\frac{ВР}{СДЗ}$	зростання цього показника є сприятливою тенденцією для підприємства
	час обороту коштів у розрахунках, днів, ЧОКР	$\frac{360 \text{ днів}}{ОКРО}$	зменшення показника свідчить про збільшення ОКРО та є сприятливою тенденцією для підприємства
	оборотність запасів, оборотів, ОЗО	$\frac{СР}{Зср}$	зростання цього показника є сприятливою тенденцією для підприємства
	час обороту запасів, днів, ЧОЗ	$\frac{360 \text{ днів}}{ОЗО}$	сприятливою вважається тенденція зниження цього показника
	час обороту кредиторської заборгованості, днів, ЧОКЗ	$\frac{СКЗ \times 360 \text{ днів}}{СР}$	сприятливою вважається тенденція зниження показника
	тривалість операційного циклу, днів, ТОЦ	ЧОКР + ЧОЗ	зменшення значення показника вважається сприятливою тенденцією для підприємства
	тривалість фінансового циклу, днів	ТОЦ – ОКЗД	зменшення значення показника вважається сприятливою тенденцією для підприємства
	коефіцієнт погашення дебіторської заборгованості	$\frac{СДЗ}{ВР}$	зменшення значення показника вважається сприятливою тенденцією для підприємства
	оборотність власного капіталу, оборотів	$\frac{ВР}{СРВК}$	збільшення значення цього показника є сприятливою тенденцією для підприємства

Закінчення додатка Б

Закінчення табл. Б.2

1	2	3	4
	оборотність сукупного капіталу, оборотів	$\frac{ВР}{Б}$	збільшення значення цього показника є сприятливою тенденцією для підприємства
	коефіцієнт стійкості економічного росту	$\frac{ЧП - ДВА}{ВК}$	показує, якими в середньому темпами може розвиватися підприємство в майбутньому
	поточна платоспроможність	ДФІук + ДФІін + ГК – КП	від'ємний результат свідчить про поточну неплатоспроможність
	коефіцієнт Бівера	$\frac{(ЧП - А)}{ПК}$	якщо цей показник не перевищує 0,2, то це відображає небажане скорочення частки прибутку, яка направляє на розвиток виробництва
	2.3. ОЦІНКА РЕНТАБЕЛЬНОСТІ		
	рентабельність продукції, %	$\frac{ВПЗ \times 100}{СР + АВ + ВЗ}$	збільшення значення показників рентабельності вважається сприятливою тенденцією для підприємства
	рентабельність активів, %	$\frac{ПЗЗД \text{ зп} \times 100}{Б_{СР}}$	
	рентабельність сукупного капіталу, %	$\frac{ЧП \times 100}{Б}$	
	рентабельність власного капіталу, %	$\frac{ЧП \times 100}{СРВК}$	
	період окупності власного капіталу	$\frac{СРВК}{ЧП}$	

Зміст

Вступ.....	3
Методичні рекомендації для самостійного опрацювання матеріалу	6
Змістовий модуль 1. Сутність та значення фінансового аналізу в забезпеченні ефективності діяльності підприємства	11
Комплексний кейс за темами 1 і 2.....	11
Змістовий модуль 2. Аналіз економічних та фінансових ресурсів підприємства	13
Кейс за темою 3	13
Кейс за темою 4	16
Комплексний кейс за темами 5 і 6.....	18
Змістовий модуль 3. Аналіз фінансового стану підприємства	21
Комплексний кейс за темами 7 – 10.....	21
Кейс за темою 11	26
Кейс за темою 12	31
Рекомендована література.....	34
Основна	34
Додаткова	35
Інформаційні ресурси	35
Додатки.....	37

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ

**Методичні рекомендації
до самостійної роботи
для студентів спеціальності
072 "Фінанси, банківська справа та страхування"
першого (бакалаврського) рівня**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладач **Берест** Марина Миколаївна

Відповідальний за видання *І. В. Журавльова*

Редактор *А. С. Ширініна*

Коректор *В. Ю. Труш*

План 2021 р. Поз. № 55 ЕВ. Обсяг 48 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*